

Лимаренко Л. И.

ПРИНЦИПЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНЧЕСКОГО ТЕАТРА
В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Статья посвящена проблеме деятельности студенческого театра в системе профессиональной подготовки будущих педагогов. Студенческий театр рассматривается как форма художественно-педагогической деятельности, направленная на личностное развитие, саморазвитие, совершенствование творческих способностей будущих педагогов и их профессиональную самостоятельность средствами многоуровневой художественно-педагогической коммуникации в системе высшего педагогического образования. Автором определены дидактические принципы деятельности студенческого театра, которые являются объединяющим фактором теоретических представлений и педагогической практики, существенной составляющей методологии общепедагогического уровня профессиональной подготовки будущих педагогов в деятельности студенческого театра.

Ключевые слова: принципы, деятельность студенческого театра, система профессиональной подготовки будущих педагогов.

Lymarenko L. I.

PRINCIPLES OF ACTIVITY OF STUDENT'S THEATER IN THE SYSTEM
OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PEDAGOGUES

In the article it is defined the priority of students' individual work and the process of shortening of classroom hours in the curricula of higher education institutions in accordance with provisions of Bologna Declaration. It encourages teachers to ensure future specialists with knowledge and skills of self-assembled character. This is based on the system and individual-activity approaches, when the center is the person who learns and has the aim of training. Therefore, today's professional training can be used an arsenal of progressive forms and methods of theater pedagogy aiming students' mastering on educational materials through concrete actions.

The article proves that an effective form of theater pedagogy is student's theater, which is regarded as a form of artistic and educational capabilities aimed at personal development, self-development, improvement of creative abilities of future teachers and their professional self-sufficiency by means of multi-level artistic and pedagogical communication in higher pedagogical educational establishment. The student's theater in its activity is guided by laws and general pedagogical principles. The author identified didactic principles of student's theater activity, which can be seen as unifying factor of theoretical concepts and teaching practice. It is proved that the guiding principles of education are the essential components of general pedagogical methodology for professional training of future teachers in the student's theater activities.

Keywords: principles, student's theater activities of student's theater, system of professional training of future pedagogues.

УДК 378: 629.5.081.4

Ляшенко У. І.*

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розглядається проблема підготовки курсантів морських навчальних закладів при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін; визначаються основні наукові підходи та їх практичне застосування у професійній підготовці; доводиться важливість використання комунікативного, компетентнісного, технологічного, модульно-рейтингового, діяльнісного, системного, особистісно-орієнтованого та інтегративного підходів при підготовці майбутніх суднових механіків.

Автором статті обґрунтовується доцільність упровадження в навчальний процес новітніх підходів (експерієнційного та рефлексивного), за умов використання яких процес підготовки морських фахівців стає більш природним та усвідомленим.

Ключові слова: наукові підходи, підготовка фахівців морського профілю; професійно-орієнтовані дисципліни, судновий механік, упровадження.

© Ляшенко У. І.

Вимоги, що висувуються до освіти на кожному етапі розвитку суспільства, задовольняються зміною її змісту, методів та прийомів викладання навчального матеріалу. Модернізація системи освіти спрямована на забезпечення її якості відповідно до найновіших досягнень вітчизняної і світової науки, культури та соціальної практики. Забезпеченню якості освіти підпорядковано матеріальні, фінансові, кадрові й науково-методичні ресурси суспільства, державна політика в галузі освіти.

Наукові досягнення й підходи в різних галузях знань досліджуються, систематизуються і впроваджуються з метою знайти найбільш оптимальні шляхи для вирішення раніше поставлених завдань. Ті з них, що є ефективними, залишаються і поглиблюються, даючи поштовх для розвитку інших, більш дієвих досягнень і підходів у галузі науки, інші – стають визначними досягненнями минулого, без розвитку яких неможливим був би розвиток сучасних здобутків.

Мета статті – визначити та розкрити роль наукових підходів у підготовці майбутніх судових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Актуальність цього питання зумовлена сучасною ситуацією в нашій країні, що характеризується стрімкими змінами в політичній, соціальній і культурній сферах людської діяльності та пов'язана з необхідністю переходу вищої школи на нову концепцію підготовки фахівців.

У сучасній науці вчені виділяють базові підходи щодо підготовки майбутніх спеціалістів різного профілю, зокрема традиційний, технологічний, діяльнісний, особистісний, модульно-рейтинговий, компетентнісний та інтегративний.

Так, традиційний підхід у своїх дослідженнях розглядали такі науковці, як В. Андреев, В. Бедерханова, О. Березюк, І. Гавриш, О. Єлканов, М. Єрастов, В. Кан-Калік, Н. Кузьміна, Л. Кондрашова, О. Леонтєв, В. Лозова, Л. Рувинський, І. Страхов, Є. Хриків, В. Шарко, О. Штепа, Ф. Янушкевич та інші. На думку цих учених, мета підготовки майбутніх спеціалістів реалізується через завдання та зміст, зазначення видів навчальної діяльності, виділення групи необхідних умінь і навичок. Стосовно впровадження традиційного підходу у процес підготовки майбутніх судових механіків то його основні принципи побудови та функціонування відображаються в системному підході, який дозволяє:

- розглядати одночасно систему навчання професійних дисциплін як єдине ціле і водночас як підсистему у кваліфікаційній підготовці судових механіків;
- забезпечити взаємодію всіх структурних компонентів підготовки, що характеризується цілісністю, де кожний її елемент слугує спільній меті і зміна одного компонента у структурі підготовки призведе до зміни всіх інших;
- виявити роль і місце кожної дисципліни в процесі підготовки майбутніх судових механіків та встановити взаємозв'язки між дисциплінами, забезпечуючи формування в курсантів цілісної системи знань, умінь і навичок.

Технологічний підхід, на думку багатьох дослідників (М. Кулакова, З. Курлянд, В. Кухаренко, Т. Олейник, Е. Рибалко, Н. Сиротенко, І. Роберт, Т. Шамова, Є. Шевчук, А. Шегда), є прогресивним шляхом підвищення ефективності підготовки майбутніх спеціалістів. За визначенням ЮНЕСКО – це, у загальному розумінні, системний метод створення, застосування й визначення всього процесу навчання і засвоєння знань, з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти.

Вітчизняні вчені, розглядаючи співвідношення між традиційним і технологічним підходами, виділяють кілька аспектів, зокрема:

- а) переведення теоретичного знання в інструментарій для побудови процесу навчання;
- б) засіб описання навчання на концептуальному (теоретичному) рівні суттєво відрізняється від технологічного. У технологічному підході він реалізується через основні функції технології навчання:

- описову (досить точно описуються суттєві аспекти реального процесу навчання, які однаково сприймаються різними спеціалістами);
- пояснювальну (визначення різних компонентів технології навчання, вияв і корекція їх ефективності);
- проектувальну – «на підставі теорії навчання можна спроектувати різні за своєю технологією зразки навчання» [7]. На рівні технології навчання цілі, способи дії (знання, вміння), їх стандарт на вході та результат навчання на виході, якого необхідно досягнути, є максимально конкретизованими.

З позиції підготовки майбутніх суднових механіків технологічний підхід розглядається нами як такий, який характеризується спрямованістю педагогічних досліджень на оптимізацію, удосконалення діяльності навчання, підвищенням її результативності, інструментальності, інтенсивності [1].

Відповідно до започаткованої теми цей підхід дозволяє розробляти найбільш ефективні технології для вирішення проблеми підготовки морських фахівців до професійної діяльності.

Упровадження технологічного підходу дозволить:

- проектувати цілі та завдання курсу предметів за професійним спрямуванням;
- спрямувати процес навчання на оптимізацію, вдосконалення діяльності курсантів, підвищення її результативності, інструментальності, інтенсивності;
- алгоритмізувати діяльність викладачів та курсантів на основі проектування всіх навчальних ситуацій;
- упроваджувати комп'ютерні технології в навчальний процес;
- постійно оновлювати навчальні плани і програми, тестувати альтернативні стратегії та навчальний матеріал, оцінювати педагогічні системи в цілому і формулювати нові цілі.

Основи діяльнісного підходу до організації навчального процесу було закладено у працях педагогів і психологів (А. Ананьєв, Л. Виготський, О. Вербицький, П. Гальперін, О. Леонтьєв, Н. Талізін, А. Реан, В. Шадриков, С. Рубінштейн, Д. Ельконін, Ю. Татур та ін.), відповідно до нього діяльність визначають як основу, засіб і вирішальну умову розвитку особистості, як форму активної цілеспрямованої взаємодії людини з навколишнім світом. Особистість розглядають як суб'єкт діяльності, яка сама формується в діяльності та спілкуванні з іншими людьми і визначає характер цієї діяльності та спілкування. З погляду психології, зміст освіти засвоюється не шляхом передання інформації людині, а в процесі її власної активної, спрямованої діяльності [2, с. 329].

Організація навчального процесу морського вищого навчального закладу в контексті діяльнісного підходу має такі переваги:

- самостійний характер навчальної діяльності;
- самонавчання;
- створення спеціальних умов навчальної діяльності.

Упровадження діяльнісного підходу дозволить:

- застосувати методи й форми, що відповідають різним стилям і способам навчання;
- використовувати наявні знання і вміння під час засвоєння матеріалу;
- здійснювати контроль за навчанням;
- розкривати можливості використання набутих нових знань на практиці;
- залучити всіх учасників навчального процесу до активної діяльності.

Основні положення особистісного підходу щодо підготовки майбутніх спеціалістів висвітлено у працях І. Бега, Є. Бондаревської, М. Бєрулави, В. Бондаря, О. Заболотської, І. Зязюна, О. Пехоти, Г. Селевка, В. Серікова, С. Сисоевої, О. Хуторського, К. Платонова, І. Якиманської та ін., де особистісний підхід розглядається як методологічна орієнтація в педагогічній діяльності, що дає можливість за допомогою опори на систему

взаємопов'язаних понять, ідей і способів забезпечити та підтримати процеси самопізнання, самопобудови та самореалізації особистості, розвиток її неповторної індивідуальності [6, с. 138]. Особистісний підхід передбачає визначення вихованця головною особою у процесі навчання, створення таких умов, у яких він був би в ролі повноправного учасника, суб'єкта діяльності [2, с. 328].

Особистісно-орієнтований підхід у процесі професійної підготовки судових механіків – це орієнтація на особистість як на суб'єкта процесу підготовки з урахуванням його інтересів та рівнів підготовленості.

Упровадження особистісно-орієнтованого підходу дозволить:

- підвищити мотивацію у курсантів до оволодіння професійними знаннями в навчанні;
- надавати достатньо часу для здійснення запланованих операцій та засвоєння знань;
- створювати комфортне середовище під час навчання;
- створювати ситуації успіху у навчанні;
- диференціювати завдання відповідно до можливостей курсантів.

Більшість науковців (Н. Анікеєва, В. Бондар, Г. Гриченко, П. Іванцова, М. Кулакова, Н. Тренєв, П. Уїнстон, М. Шкіль) підтримують думку, що модульно-рейтинговий підхід базується на мобільній модульній побудові змісту освіти (на протигагу традиційній), творчій персоналізованій самостійній навчально-пізнавальній діяльності викладачів і студентів (збільшення обсягів самостійної роботи до 50-60%) як її суб'єктів, оновленому і збагаченому рейтинговому контролю знань (використання більш широкої шкали оцінювання знань), співробітництві та співтворчості всіх учасників навчально-виховного процесу, що забезпечує гнучкість управління навчальним процесом і варіативність навчання.

Організація процесу професійної підготовки морських фахівців у контексті модульно-рейтингового підходу передбачає раціональний розподіл навчального матеріалу на модулі й перевірку якості засвоєння теоретичного і практичного матеріалу кожного модуля, використання більш широкої шкали оцінювання знань. Стосовно нашого дослідження на особливу увагу заслуговує той факт, що означений підхід характеризується постійним зворотнім зв'язком з кожною особистістю та своєчасним коригуванням її навчальної діяльності; підвищенням об'єктивності оцінювання рівня підготовки; підвищенням мотивації до активного, свідомого навчання; підвищенням рівня самостійності в навчальній діяльності.

Упровадження модульно-рейтингового підходу дозволить:

- найбільш об'єктивно оцінювати рівень знань, умінь і навичок курсантів;
- систематично контролювати навчально-пізнавальну діяльність курсантів;
- скоротити час на з'ясування готовності курсантів до занять завдяки їх зацікавленості у своєму рейтингу;
- одержувати об'єктивну інформацію про ступінь успішності навчання курсантів, їх результатів й можливість зробити відповідні висновки щодо ефективності застосованих форм і прийомів контролю.

Проблему компетентнісного підходу в освіті вивчали В. Байденко, В. Болотов, Ф. Гоноболін, Р. Гришкова, Б. Ельконін, О. Заболотська, Е. Зеєр, І. Зимня, І. Зязюн, В. Краєвський, Н. Кузьміна, А. Маркова, К. Матвеева, А. Новіков, О. Овчарук, Т. Орджи, Дж. Равен, Є. Рогов, В. Серіков, Л. Паращенко, Л. Петухова, Ю. Татур, Л. Тархан, В. Тушева, С. Трубачова, Г. Фрейман, М. Холстед, А. Хуторський, В. Шадриков та ін. Основна ідея компетентнісного підходу зводиться до того, що результатом освіти є не окремі знання, вміння й навички, а компетенції. За такого підходу сутність підготовки педагогічних кадрів полягає не у збагаченні студентів певною кількістю інформації, а в розвитку вміння оперувати нею, проектувати та моделювати свою діяльність, у здатності творчо застосовувати набуті знання і досвід у практичній діяльності.

Відповідно до компетентнісного підходу зміст вищої освіти і методика навчання мають бути зорієнтовані на професійну підготовку компетентного фахівця [2, с. 329]. Освітніми цілями компетентнісного підходу визначаються важливі компетентності, що включають у себе знання і розуміння (теоретичні знання з академічної дисципліни, здатність знати і розуміти); знання, як діяти (практичне або операційне застосування знань у певних ситуаціях); знання, як жити (цінності як інтегральний елемент сприйняття і співіснування з іншими в соціальному контексті). Компетентності є поєднанням властивостей (щодо знань та їх застосування, установок, навичок, умінь та обов'язків), які описують рівень або ступінь, до якого особа здатна виконувати їх [10, с. 17].

У міжнародному освітньому просторі вже впроваджені й успішно реалізуються на практиці форми, які дозволяють втілити в професійну освіту основні ідеї компетентнісного підходу. Уже сьогодні можна відзначити впровадження Болонської системи у ВНЗ України, в якій успішно поєднані модульно-рейтинговий та компетентнісний підходи у підготовці фахівців для формування в особистості загальноприйнятих компетентностей.

Компетентнісний підхід у підготовці суднових механіків визначає зорієнтованість на професійну підготовку і розвиток необхідних компетентностей. Ми погоджуємося з дослідниками проекту «Project Tuning» [10] щодо «фахових компетентностей як відповідних методик і технологій, які належать численним дисциплінам» і стосовно розподілу загальних компетентностей на три основні типи:

- інструментальні: когнітивні (пізнавальні), методологічні, технологічні та лінгвістичні здатності;
- міжособистісні – індивідуальні здатності типу соціальних навичок (соціальна взаємодія та співпраця);
- системні: знання, уміння, навички, що стосуються систем у цілому (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань; потрібні попередньо надбані інструментальні та міжособистісні компетентності) [10];

Упровадження компетентнісного підходу дозволить:

- зорієнтувати процес навчання на професійну підготовку компетентнісного фахівця з розвитком у нього необхідних компетентностей;
- упровадити контекстне навчання, сутність якого полягає у відтворенні за допомогою усієї системи дидактичних форм, методів і засобів навчання предметного та соціального контекстів майбутньої професійної діяльності спеціаліста;
- виділити «ключові кваліфікації» та «ключові навички», засвоєння яких можливе лише на заняттях з дисциплін за професійним спрямуванням;
- виокремити вміння, що будуть визначатися готовністю майбутнього спеціаліста до самостійності, відповідальності, продуктивної діяльності, гнучкості у вирішенні особистісних і професійних завдань, що постануть перед фахівцем морського профілю.

Вихідні положення інтегративного підходу в навчальному процесі було висвітлено в працях Я. Коменського, І. Гербарта, М. Песталоцці, К. Ушинського та учених-психологів – О. Кабанова-Меллер, Н. Талізної, Ю. Самаріна, сучасних дослідників А. Алексюка, С. Гончаренко, Л. Занкова, І. Звереві, А. Капської, М. Коваль, Г. Мешко, О. Савченко, М. Скаткіна, Г. Цибулько. Під інтегративним підходом більшість дослідників розуміє організацію системи навчання таким чином, що робить можливим взаємопроникнення різних дисциплін на базі одного провідного освітнього компонента [8, с. 7]. Інтеграційний процес становить міждисциплінарний рух знання до цілісності, що передбачає системне вивчення об'єкта, є логічним результатом змін у кожній із взаємодіючих систем знань і джерелом виникнення нових тенденцій до їх інтеграції [7, с. 14].

Упровадження в навчальний процес вищих морських навчальних закладів інтегративного підходу дозволить:

- курсантам засвоювати професійні знання більш ефективно;
- викладачам акцентувати увагу на поданні основного матеріалу з опорою на поняття, вже вивчені на заняттях з інших дисциплін;
- уникати подвійного, а то й потрійного вивчення одних і тих же понять;
- розгляд певних професійних моментів під іншим кутом;
- ураховувати передовий досвід навчання фахівців морського профілю в зарубіжних морських навчальних закладах.

З огляду на те, що значними проблемами у професійній діяльності майбутніх морських спеціалістів є спілкування іноземною мовою, доступ до знань, вибір оптимальних варіантів поведінки в умовах змішаного екіпажу, управління технічними і соціальними процесами, контроль стану та збереження і захисту довкілля відповідно до міжнародних норм та ін., саме інтеграція, комунікативний підхід і потужне технічне оснащення навчального процесу будуть суттєво сприяти підвищенню рівня засвоєння знань у курсантів під час навчання [4].

Проаналізувавши різні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців (де професійна підготовка розуміється нами як система засвоєння знань, умінь і навичок, спрямована на формування в особистості професійної готовності до виконання професійної діяльності, і на розвиток професійних здібностей), які дають змогу розглянути певні явища на основі окремого аспекту, як ефективні наукові підходи до підготовки суднових механіків у морських навчальних закладів, окрім вищезазначених нами, ще було визначено такі:

1) *комунікативний підхід*, який передбачає формування вміння використовувати мову в реальній ситуації спілкування для досягнення взаєморозуміння між людьми.

Упровадження комунікативного підходу дозволить:

- організувати викладення навчального матеріалу на основі виконання комунікативних завдань;
- формувати вміння використовувати мову в реальній ситуації спілкування для досягнення взаєморозуміння між людьми;
- створювати іншомовне комунікативне середовище, що дозволить здійснювати активну мовленнєву діяльність з англійської мови не тільки у процесі професійної підготовки в навчальному закладі, але й у позанавчальній діяльності.

2) *рефлексивний підхід*, що дозволить викладачам виявити реальний рівень володіння курсантами запланованими знаннями, вміннями і навичками.

Викладачу у своєму педагогічному проектуванні навчального заняття, для того щоб виявити те, що повинно засвоїтись мимохідь, необхідно спиратись на рефлексивний підхід, який показує реальний рівень оволодіння курсантами запланованими знаннями, уміннями і навичками, де рефлексія трактується як «самоаналіз, усвідомлення, оцінка умов та протікання власної діяльності» [3, с. 264] та як «аналіз власних дій і станів у процесі усвідомлення особою соціальних реалій при соціалізації, що спирається на життєвий досвід» [7, с. 321] і сенс рефлексії полягає у «переході неявного знання в наявне, формалізоване і логічно розподілене» [3, с. 265].

Проблема впливу рефлексії на професійне становлення особистості у студентів досліджувалася М. Варбан, яка в дослідженні доводить, що специфіка професійного становлення у ВНЗ визначається наявністю суперечності між уявленням студентів про себе як професіоналів і своїми реальними можливостями стати ними.

В. Орлов зазначає, що рефлексія, переважно визначається як процес, що здійснюється окремою людиною при усвідомленні результатів практичної діяльності. Оволодіння організаційними формами діяльності та механізмами рефлексії шляхом відповідних їм форм навчання (ділова гра, створення творчого середовища у групах) набуває широкого значення [5].

У зв'язку з цим із метою впровадження рефлексивного підходу доцільно використовувати різні види вправ на аналіз власних досягнень курсантів в навчанні.

3) *Експерієнційний підхід*. Цей підхід до вивчення англійської мови, започаткований в Україні О. Тарнопольським, передбачає «навчання через досвід суто практичної діяльності, що здійснюється засобами мови, яка вивчається» [9]. На практиці він реалізується за допомогою моделювання на заняттях ситуацій, що можуть виникнути в майбутній професійній діяльності фахівців морського профілю. Цей підхід має на меті самостійне вирішення поставлених завдань курсантами.

Найбільш ефективними в цій методиці є рольові та ділові ігри, проекти, дискусії, кейс-методи, презентації, інтернет-пошук фахової інформації на англійськомовних сайтах для виконання творчих завдань.

У випадку, коли оволодіння мовою та спілкуванням відбувається в межах іншої діяльності, засвоєння мовних форм та формування мовленнєвих навичок і вмінь стає побічним продуктом цієї основної діяльності, що здійснюється з боку того, хто навчається, начебто мимохідь. У результаті спрацьовує механізм мимовільного запам'ятовування, що значно полегшує засвоєння мовного матеріалу і процес навчання мови та мовлення взагалі.

Ефективність використання експерієнційного та рефлексивного підходів у професійній підготовці майбутніх суднових механіків зумовлено більш «природним» шляхом оволодіння іншомовним спілкуванням, оскільки вивчення іноземної мови завжди починається на базі екстралінгвістичних цілей того, хто навчається.

Виділені нами основні наукові підходи (технологічний, системний, інтегративний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, компетентний, модульно-рейтинговий, рефлексивний, експерієнційний та комунікативний), на наш погляд, стануть ефективним методичним підґрунтям фахової підготовки майбутніх суднових механіків.

Ця проблема є актуальною, тому одним із перспективних напрямків дослідження вважаємо розроблення методичних посібників з підготовки майбутніх фахівців морського профілю за напрямком «Механік (судновий)» з урахуванням усіх визначених у статті провідних наукових підходів.

Література:

1. Дзюбенко Ю. В. Особливості технологічного підходу до навчального процесу у вищій школі як провідного засобу його оптимізації / Ю. В. Дзюбенко, Л. В. Олійник // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка: збірник наукових праць. – 2007. – № 3 (21). – Ч. 1. – С. 138-147.
2. Дьяченко М. И. Психология. Словарь-справочник / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Мн. : Хелтон, 1998. – 399 с.
3. Дьяченко М. И. Психологический словарь-справочник / Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А., Кандыбович С. Л. – М. : ИД Куприянова, 2009. – 456 с.
4. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал комп'ютерно-орієнтованих систем навчання математики / М. І. Жалдак // Комп'ютерно орієнтовані системи навчання: зб. наук. праць / Редкол. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Випуск 7. – 2003. – С. 3-16.
5. Орлов В. Ф. Теоретичні та методичні засади професійного становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / В. Ф. Орлов. – К., 2004. – 44 с.
6. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2-х т. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – 816 с.
7. Словарь-справочник по педагогике / авт.-сост. В. А. Мищериков; под. общ. ред. П. И. Пидкасистого. – М. : ТЦ Сфера, 2004. – 448 с.
8. Сорока О. В. Підготовка майбутнього вчителя до інтегративного використання образотворчого мистецтва в початковій школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. В. Сорока. – Одеса, 2001. – 21 с.
9. Тарнопольский О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти / О. Б. Тарнопольский. – Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2005. – 246 с.
10. Tuning Project (Університет Деусто (Іспанія), університет Гронінгена (Нідерланди)) / Education & culture. – Socrates-Tempus. – December, 2006. – 101 p.

Ляшенко У. И.

НАУЧНЫЕ ПОДХОДЫ К ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СУДОВЫХ МЕХАНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫХ ДИСЦИПЛИН

В статье рассматривается проблема подготовки курсантов морских заведений при изучении профессионально-ориентированных дисциплин; определяются основные научные подходы и их практическое применение при профессиональной подготовке; доказывається важность использования коммуникативного, компетентностного, технологического, модульно-рейтингового, деятельностного, и интегративного подходов при подготовке будущих судовых механиков.

Автором статьи обосновывается целесообразность внедрения в учебный процесс новейших подходов (экспериментального и рефлексивного), при использовании которых процесс подготовки морских офицеров становится более естественным и осознанным.

Ключевые слова: научные подходы, подготовка специалистов морского профиля, профессионально-ориентированные дисциплины, судовой механик, внедрение.

Lyashenko U.I.

SCIENTIFIC APPROACHES FOR TRAINING OF FUTURE SHIP MECHANICS IN THE PROCESS OF STUDYING PROFESSIONALLY ORIENTED DISCIPLINES

The article examines the problem of scientific approaches for training of future ship mechanics in the process of studying professionally oriented disciplines. The main scientific approaches and their practical application during professional training is shown; the importance of usage of communicative, competence, technological, module-rating, active, systematic, personality-oriented and integrative approaches during the training of future ship engineers is proved.

The author of the article grounds practicability of inculcation of the newest approaches (experienced and reflexive) into the educational process. Thanks to them the process of training of marine officers becomes more effective, natural and conscious. It is proved that reflexive approach would help teachers to reveal the real level of cadets' skills and knowledge that had been planned to be learnt. Besides this approach makes it possible to transfer not evident cadets' knowledge to evident, logically distributed and formalized one. Among the ways of its inculcation the author points out usage of different types of exercises that are aimed to analyse cadets' achievements in their professional training. The process of inculcation of experienced approach will give the opportunity to conduct lessons based on cadets' practical activity, their experience. The author considers that the most effective means of this approach are role-playing, projects, discussions, case methods, presentations and Internet searching.

Keywords: scientific approaches, training of specialists of marine profile, professionally-oriented disciplines, ship mechanic, inculcation.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 37.091.12.046 – 021.68:57:005.336.2

Мазаєва К. В.*

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ ПІД ЧАС МОДЕЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ

У статті аналізуються шляхи розвитку методичної та предметної складових професійної компетентності вчителів біології в закладах післядипломної педагогічної освіти.

Описано досвід підготовки вчителів у системі післядипломної освіти до організації та проведення навчально-пізнавальних екскурсій з біології, що ґрунтується на використанні змісту предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів підвищення кваліфікації учителів та застосуванні сучасних форм і методів у навчальному процесі. Запропоновано до використання ефективні сучасні підходи, форми і методи роботи з учителями в умовах упровадження принципів освіти для стійкого розвитку. Наведено

© Мазаєва К. В.